

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

Klasa: 022-03/19-12/21
Urbroj: 50301-23/21-19-10

Zagreb, 2. svibnja 2019.

Hs**NP*021-12/19-09/19*50-19-04**Hs

REPUBLIKA HRVATSKA
65 - HRVATSKI SABOR
ZAGREB, Trg Sv. Marka 6

Primljeno: 02-05-2019		
Klasifikacijska oznaka:	Org. jed.	
021-12/19-09/19	65	
Uredbeni broj:	Pril.	Vrij.
50-19-04	-	-

PREDSJEDNIKU HRVATSKOGA SABORA

Predmet: Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2018. godinu - mišljenje Vlade

Veza: Pismo Hrvatskoga sabora, klase: 021-12/19-09/19, urbroja: 65-19-03, od 2. travnja 2019. godine

Na temelju članka 122. stavka 2. Poslovnika Hrvatskoga sabora (Narodne novine, br. 81/13, 113/16, 69/17 i 29/18), Vlada Republike Hrvatske o Izvješću o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2018. godinu, daje sljedeće

MIŠLJENJE

Vlada Republike Hrvatske u odnosu na Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2018. godinu, koje je predsjedniku Hrvatskog sabora podnijela pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, aktom od 30. ožujka 2019. godine, ukazuje na sljedeće:

Sukladno odredbi članka 22. stavka 1. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine, br. 82/08 i 69/17), pravobraniteljica za ravnopravnost spolova izradila je i dostavila predsjedniku Hrvatskog sabora Izvješće o radu pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2018. godinu. Predmetno Izvješće sadrži aktivnosti i projekte koje je pravobraniteljica provodila tijekom 2018. godine na svim područjima vezanim uz suzbijanje diskriminacije i kršenja načela u području ravnopravnosti spolova, a u okviru ovlasti koje ima temeljem Zakona o ravnopravnosti spolova. Ovo Izvješće čini presjek godišnjeg rada pravobraniteljice i ukazuje na pojedine trendove vezano za diskriminaciju na temelju spola, bračnog i obiteljskog statusa, majčinstva, spolne orijentacije i rodnog identiteta u područjima rada, zapošljavanja i socijalne sigurnosti, obitelji, uključujući i nasilje u obitelji, obrazovanja, političke participacije, medija i u drugim područjima života.

U okviru poglavlja *II. Analiza po područjima*, područja *1. Zapošljavanje i rad*, dijela *1.1. Tržište rada – trendovi koji zaslužuju posebnu pozornost*, točke *1.1.1. Niska stopa radne aktivnosti žena*, u dijelu teksta koji se odnosi na Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (str. 20), te podtočke *1.1.9.1. Zaključno razmatranje i preporuke* kojim se daje preporuka za uvođenje očinskog dopusta, odnosno propisivanje prava na najmanje deset radnih dana uz naknadu plaće koja odgovara punoj plaći kao i poduzimanje mjera za što ranije uključivanje očeva u skrb o djeci i znatno povećanje broja očeva koji koriste roditeljski dopust (str. 43) Vlada Republike Hrvatske ističe sljedeće:

Europski parlament je 4. travnja 2019. godine usvojio novu Direktivu o ravnoteži između poslovnog i privatnog života roditelja i skrbnika i o stavljanju izvan snage Direktive Vijeća 2010/18/EU (slijedi daljnja procedura u okviru drugih EU tijela te potom stupanje na snagu) koja ima za cilj osigurati provedbu načela ravnopravnosti žena i muškaraca s obzirom na njihove mogućnosti na tržištu rada i postupanje prema njima na radnome mjestu prilagodbom i modernizacijom pravnog okvira EU-a, čime će se roditeljima i osobama koje skrbe o drugima olakšati usklađivanje poslovnih i privatnih obveza. Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je aktivno sudjelovalo u postupku izrade prijedloga ove Direktive, a jedno od rješenja koja Direktiva predviđa je uvođenje pojedinačnog prava na očinski dopust (10 radnih dana za očev dopust) te određene izmjene postojećeg prava vezanog uz roditeljski dopust i drugo. Vlada Republike Hrvatske podržava Direktivu te će se u slučaju njezinog stupanja na snagu uvoditi nova prava koje hrvatsko zakonodavstvo ne uređuje kao što je očev dopust, a u cilju podizanja svijesti o važnosti očeve uloge u ranom odgoju djeteta odnosno jačanja njihova angažman u podizanju i skrbi o djeci. Predloženi rok za implementaciju u nacionalno zakonodavstvo je tri godine od dana stupanja na snagu predmetne Direktive.

Nadalje, u okviru dijela *1.1. Tržište rada – trendovi koji zaslužuju posebnu pozornost*, točke *1.1.8. Zaključno razmatranje i preporuke* pravobraniteljica, među ostalim, preporuča razvijanje mjera koje će odvraćati žene od korištenja opcije odlaska u prijevremenu mirovinu (str. 33). Slijedom date preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je u sustavu obveznoga mirovinskog osiguranja na temelju generacijske solidarnosti već 2010. godine, izmjenama i dopunama Zakona o mirovinskom osiguranju (Narodne novine, broj 121/10), uvedeno postupno izjednačavanje uvjeta za muškarce i žene za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu, na temelju Odluke Ustavnog suda Republike Hrvatske od 18. travnja 2007. godine, kojom je razlika u uvjetima ocjenjena kao neustavna. Nedavno provedenom reformom zakona iz mirovinskog osiguranja, koji su stupili na snagu 1. siječnja 2019. godine, ubrzano je izjednačavanje uvjeta za žene u odnosu na muškarce u prijelaznom razdoblju te će 2027. godine biti izjednačeni uvjeti za žene i muškarce za ostvarivanje prava na starosnu i prijevremenu starosnu mirovinu, a nakon toga će se uvjeti postupno povećavati za 4 mjeseca i za žene i za muškarce do 2033. godine. Time se osigurava jednak pristup ostvarivanju prava iz mirovinskoga osiguranja ženama i muškarcima. Osim toga, ženama se omogućuje duži radno aktivni period što će pozitivno utjecati na visinu mirovine i bolji приход žena u starosti. Također, penalizacija linearno od 0,3% po mjesecu ranijeg odlaska u mirovinu je mjera kojom se želi destimulativno djelovati na odlazak u mirovinu te osiguravateljice duže zadržavati u svijetu rada, a kasniji odlazak u starosnu mirovinu se stimulira povećanjem tzv. bonifikacije s 0,15% na 0,34% za svaki mjesec kasnijeg odlaska u mirovinu.

Vežano uz preporuke pravobraniteljice koje se odnose na razvoj mjera s ciljem smanjivanja jaza u mirovinama žena i muškaraca provođenjem dubinskih analiza radi utvrđivanja uzroka jaza u mirovinama te uvođenjem bodova za skrb kojima bi cilj bilo kompenziranje prekida u radu zbog neformalne skrbi za članove/ice obitelji uz pravedno vrednovanje tih bodova pri izračunu prava na mirovinu (str. 35), Vlada Republike Hrvatske ističe da se jaz između mirovina žena i muškaraca već godinama mjeri u državama članicama Europske unije, koje su u 2016. godini imale prosječnu stopu razlike u mirovinama muškaraca i žena (*gender gap in pensions*) od 37,2%. U Republici Hrvatskoj je ova stopa manja od prosječne u Europske unije i iznosila je 22,7% u 2016. godini, te bilježi pozitivan trend jer se posljednjih godina ovaj jaz blago smanjuje (2006. godine stopa je iznosila 25,8%). Najnovije spomenute reformske mjere pridonijet će većim mirovinama za oba spola te daljnjem smanjivanju jaza između mirovina žena i muškarca. U odnosu na nejednakost u mirovinama između muškaraca i žena Vlada Republike Hrvatske ističe kako mirovinski sustav u Europskoj uniji nije jedinstven te svaka država članica to pitanje regulira samostalno i donosi svoje pravne propise. Obuhvat osoba, prava i uvjeti za ostvarenje prava određeni su nacionalnim zakonodavstvom svake pojedine države članice. Prijedlog za uvođenjem regulative kojom bi se u sustav obveznoga mirovinskog osiguranja uveli tzv. „bodovi za skrb“, odnosno „sustav mirovinskih kreditnih bodova“ nije prihvatljiv budući da u postojećem obveznom mirovinskom osiguranju za sada nema regulative koja bi osigurala uvođenje takvih mehanizama. U okviru mirovinske reforme uvedena je kategorija dodanog staža za sve majke i posvojiteljice, na način da se za izračun visine mirovine ukupno navršenom mirovinskom stažu dodaje šest mjeseci za svako rođeno i posvojeno dijete, što dovodi do povećanja mirovina oko 2%. To je demografska mjera u okviru mirovinskog sustava kojom se na odgovarajući način, sukladno gospodarskim mogućnostima, prvenstveno štiti majčinstvo i nastoje otkloniti razlike u visini mirovine između žena i muškaraca, a što je posljedica u prosjeku nešto nižih plaća žena tijekom radnog vijeka. Treba napomenuti da se iznimno predviđa i mogućnost ostvarivanja dodanog staža ocu, ali samo ako je koristio pretežni dio dodatnog roditeljnog dopusta.

U okviru dijela 1.4. *Rodiljne i roditeljske potpore*, točke 1.4.2. *Opisi slučajeva iz područja roditeljskih i roditeljskih potpora* pravobraniteljica ističe kako je tijekom izvještajnog razdoblja uočila određene nejasnoće u primjeni pojedinih odredbi iz Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama (Narodne novine, br. 85/08, 110/08, 34/11, 54/13, 152/14 i 59/17). Pri tom ukazuje na pitanje tumačenja članka 47. stavka 1. navedenog Zakona, a koji se odnosi na obvezu zaposlenog roditelja da pisano obavijesti poslodavca o namjeri ostvarivanja svojih prava iz ovoga Zakona (str. 66). Vežano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je predmetnim člankom 47. stavkom 1. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama propisano da zaposleni roditelj, koji u tijeku korištenja prava iz Zakona, namjerava mijenjati način korištenja tog prava, obavezan najmanje 30 dana prije nastanka te promjene ili prije ponovnog uspostavljanja neiskorištenog pripadajućeg prava pisano obavijestiti svog poslodavca o toj namjeri. Na tu pisanu obavijest, poslodavac je dužan izdati pisanu izjavu o svojoj suglasnosti o iskazanoj namjeri zaposlenog roditelja, s mogućnošću neprihvatanja te namjere za razdoblje od najviše 30 dana pod uvjetima utvrđenim propisima o radu. Navedena odredba ima svrhu štiti poslodavca na način da mu se kroz davanje suglasnosti omogućuje da unaprijed bude obaviješten o namjeri svoga radnika te da, za razdoblje od najviše 30 dana, može odgoditi početak korištenja prava od strane njegovog radnika. Stoga se postavilo opravdano pitanje da li je navedenu suglasnost poslodavca potrebno tražiti i u situaciji koja nije izričito obuhvaćena normom. Naime, navodi se da je suglasnost poslodavca potrebna kada radnik – korisnik prava iz sustava roditeljskih i roditeljskih potpora mijenja način korištenja prava te kada ponovno uspostavlja neiskorišteno pripadajuće pravo. Time nisu obuhvaćene situacije kada radnik započinje koristiti pravo koje nije prethodno koristio. S tim u vezi, Vlada Republike Hrvatske

ističe da je, 15. ožujka 2019. godine, u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku održan sastanak Povjerenstva za praćenje provedbe Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama, koje je osnovano pri navedenom Ministarstvu, sukladno članku 53. Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama, te je donesen zaključak da se, do donošenja izmjena navedenog Zakona, u praksi navedena suglasnost traži i u situacijama kada korisnik po prvi puta započinje koristiti roditeljski dopust (naravno, uz iznimku onih situacija kada se roditeljski dopust nastavlja bez ijednog dana prekida na roditeljni dopust). Stoga je Direkcija Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje obavijest o istome, u obliku upute za postupanje, prosljedila svim regionalnim uredima i područnim službama Zavoda. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je pravobraniteljica u izravnom obraćanju Hrvatskom zavodu za zdravstveno osiguranje u više navrata kritizirala nefleksibilnost i krutost u postupanju Zavoda, namećući kao prioritet postupanje u korist stranke, a zanemarujući uvjete koji su određeni Zakonom o obveznom zdravstvenom osiguranju (Narodne novine, br. 80/13 i 137/13), odnosno Zakonom o roditeljnim i roditeljskim potporama, za priznavanje određenog prava. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da postupanje Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje ne može ovisiti o posebnim okolnostima slučaja nego su propisani uvjeti, rokovi ili postojanje određenih okolnosti za koje propis veže ostvarivanje prava, te se primjenjuje na sve slučajeve na isti objektivan i nedvosmislen način. Pri tom se ističe da Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje kao provedbeno tijelo, sukladno članku 3. stavku 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja te sukladno članku 3. stavku 2. Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama u sustavu roditeljskih i roditeljskih potpora, postupa na način i u okvirima koje nameće zakonska norma.

Nadalje, u okviru ovog dijela Izvješća pravobraniteljica se referira na slučajeve majki zaposlenica tvrtki koje su otišle u stečaj za vrijeme njihovog korištenja roditeljnog i/ili roditeljskog dopusta te pohvaljuje angažman Vlade u rješavanju ovih slučajeva donošenjem Odluke o obustavi, nepokretanju postupaka naknade štete i otpisu tražbina na ime naknade štete po osnovi neprikladno ostvarenih prava na roditeljne i roditeljske potpore te o podmirenju naknade štete iz obveznog zdravstvenog osiguranja (Narodne novine, broj 16/19), ali ujedno izražava nezadovoljstvo budući da se Odluka odnosi na štete nastale temeljem prestanka radnog odnosa uslijed istodobnih otvaranja i zaključenja stečajnih postupaka *provedenih u razdoblju od 1.9.2015. do dana stupanja na snagu predmetne Odluke (16.2.2019.)* te stav da bi se ova problematika trebala riješiti izmjenama Stečajnog zakona (str. 68 – 69). Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Ministarstvo rada i mirovinskoga sustava, Ministarstvo pravosuđa i Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje u veljači 2019. godine sklopili Sporazum o međusobnoj suradnji u razmjeni podataka o zaposlenim osobama (osiguranicima) u trgovačkim društvima u provedbi Stečajnog zakona, čiji je sastavni dio Protokol o razmjeni podataka između Hrvatskog zavoda za mirovinsko osiguranje i Ministarstva pravosuđa, Trgovačkih sudova o zaposlenim osobama u trgovačkim društvima u provedbi Stečajnog zakona od veljače 2019. godine. Svrha Sporazuma i Protokola je osiguranje zaštite prava i interesa osoba zaposlenih u trgovačkim društvima nad kojima se vodi stečajni postupak, a vezano uz provedbu obveze uređivanja radnopravnog statusa osiguranika prijavljenih kod obveznika – pravnih osoba u stečaju.

U točki 1.4.3. *Zaključno razmatranje i preporuke* pravobraniteljica daje preporuke, među ostalim, vezane uz doprinos ravnopravnom angažmanu očeva u roditeljstvu, uvođenje očinskog dopusta, podizanje razine znanja i svijesti o usklađivanju obiteljskih i profesionalnih obveza, poticanje očeva na veće sudjelovanje u podizanju i odgoju djece, dodatno nagrađivanje obitelji u kojima roditelji ravnopravnije dijele roditeljski dopust te izradu novog Zakona o roditeljnim i roditeljskim potporama (str. 79 – 80). Slijedom danih preporuka,

Vlada Republike Hrvatske ističe da nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kontinuirano promiče i poduzima aktivnosti za kvalitetnije usklađivanje obiteljskog i profesionalnog života, a istovremeno pruža financijsku potporu organizacijama civilnog društva za provedbu projekata udruga usmjerenim aktivnoj podršci zaposlenim roditeljima te poticanju očeva na veću uključenost u obiteljskom životu i aktivniju roditeljsku ulogu. Tijekom 2019. godine, također je planirana objava Poziva za prijavu projekata udruga usmjerenih podršci obitelji i promicanju i zaštiti prava djece. Nadalje, povodom učestalih upita stranaka i traženja informacija pisanim i usmenim putem ocjenjujemo važnim upoznavanje svakog pojedinog roditelja s pravima koja mu pripadaju za vrijeme korištenja prava iz sustava rodiljnih i roditeljskih potpora, a o kojima vrlo često roditelji ne znaju dovoljno kao niti kako i gdje pronaći potrebne informacije. Stoga je Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku pripremlilo informativni materijal koji sadržava niz informacija o pravima roditelja koja im pripadaju tijekom korištenja rodiljnih i roditeljskih potpora te drugih prava iz Zakona.

Temeljem preporuke vezane uz izradu novog Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama, Vlada Republike Hrvatske ističe da je 2017. godine donesen Zakon o izmjenama Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama (Narodne novine, broj 59/17) kojim je povećan maksimalni iznos naknade plaće koja se isplaćuje zaposlenim roditeljima za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta (drugih šest mjeseci) s ranijeg limita od 2.660,80 kuna na 3.991,20 kuna. Unatoč navedenom povećanju, roditeljska naknada je i nadalje neodgovarajuća za kategoriju zaposlenih i samozaposlenih roditelja s višim primanjima jer odstupa od njihove stvarne visine plaće, uslijed čega nakon korištenja rodiljnog dopusta (prvih šest mjeseci) dolazi do gubitka dijela dohotka odlaskom na roditeljski dopust. Stoga u narednom razdoblju, Vlada Republike Hrvatske ocjenjuje važnim nastaviti provedbu mjera u cilju poticanja korištenja roditeljskog dopusta zaposlenih roditelja, kako ne bi došlo do znatnijeg pada životnog standarda za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta, posebice imajući u vidu da su nedovoljno visoke razine naknade jedan od uzroka slabijeg odaziva korištenja roditeljskog dopusta majki i očeva. U skladu s navedenim, kao jednu u nizu mjera cjelokupne obiteljske i populacijske politike namjerava se predložiti povećanje maksimalnog iznosa naknade plaće koja se isplaćuje za vrijeme korištenja roditeljskog dopusta za zaposlene i samozaposlene roditelje. Nadalje, kao što je ranije istaknuto, pri nadležnom Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku osnovano je Povjerenstvo za praćenje provedbe Zakona o rodiljnim i roditeljskim potporama koje daje mišljenja i prijedloge za provedbu ovoga Zakona kao i prijedloge za unapređenje sustava obiteljskih potpora u skladu s ovlastima predviđenim predmetnim Zakonom. Uz predstavnike Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku u Povjerenstvo su uključeni po jedan predstavnik Ministarstva rada i mirovinskoga sustava, Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, Hrvatske obrtničke komore, Hrvatske udruge poslodavaca i sindikalnih udruga više razine. Uslijed postupanja Hrvatskog zavoda za zdravstveno osiguranje, kao i brojnih upita stranaka sastavljena je lista spornih pitanja (odredaba Zakona) o kojima je Povjerenstvo već započelo odnosno planira raspravljati u narednom razdoblju.

U odnosu na cijeli tekst područja 2. *Obitelj*, dijela 2.1. *Nasilje u obitelji*, (primjerice str. 91, 107 i 121) Vlada Republike Hrvatske, imajući u vidu primjenu izraza „prитvor“ odnosno „istražni zatvor“, ukazuje na nepreciznost u korištenju ovih izraza, u kojem kontekstu su važni članci 112. i 123 Zakona o kaznenom postupku (Narodne novine, br. 152/08, 76/09, 80/11, 121/11 – pročišćeni tekst, 91/12 – Odluka Ustavnog suda Republike Hrvatske, 143/12, 56/13, 145/13, 152/14 i 70/17).

U odnosu na navod pravobraniteljice u dijelu 2.1. *Nasilje u obitelji*, točki 2.1.1. *Prekršajna djela obiteljskog nasilja* da se za obvezno liječenje od ovisnosti traži pristanak osobe, odnosno počinitelja (str. 93), Vlada Republike Hrvatske ističe kao netočan. Naime, pristanak počinitelja se traži kada sud uz uvjetnu osudu naredi posebnu obvezu liječenja ili nastavak liječenja ovisnosti o alkoholu, drogama ili drugoj vrsti ovisnosti iz članka 45. stavka 1. točke 3. Prekršajnog zakona (Narodne novine, br. 107/07, 39/13, 157/13, 110/15, 70/17 i 118/18). Međutim, kada sud izrekne zaštitnu mjeru obveznog liječenja od ovisnosti iz članka 53. Prekršajnog zakona, koju može izreći uz novčanu kaznu, kaznu zatvora, maloljetničkog zatvora i uvjetnu osudu, tada se ne traži pristanak okrivljenika. U odnosu na navode pravobraniteljice o zaštitnoj mjeri obveznog psihosocijalnog tretmana iz članka 15. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji (Narodne novine, broj 70/17) koju sud izrekne počinitelju nasilja u obitelji (str. 94), Vlada Republike Hrvatske ističe da je ova mjera obvezna što proizlazi iz samog zakonskog teksta kao i članka 10. Pravilnika o načinu i mjestu provođenja psihosocijalnog tretmana (Narodne novine, br. 29/05 i 78/06), a prema kojem je počinitelj nasilja, kojemu sud izrekne psihosocijalni tretman obavezan sudjelovati u provođenju ove mjere. Nadalje, imajući u vidu kontekst primjene izraza „zaštitnih mjera“ (str. 121), Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da se zaštitne mjere, prema članku 50. Prekršajnog zakona kao vrste prekršajnopравниh sankcija mogu primijeniti prema okrivljeniku odlukom o prekršaju, iznimno i prije pokretanja prekršajnog postupka sukladno posebnom propisu, dok se tijekom cijelog prekršajnog postupka sve do pravomoćnosti odluke o prekršaju, mogu odrediti mjere opreza sukladno članku 130. Prekršajnog zakona. Kada se govori o istražnom zatvoru, on se može zamijeniti mjerama opreza, sukladno članku 98. Zakona o kaznenom postupku, koje se mogu odrediti prije i tijekom kaznenog postupka.

U točki 2.1.5. *Postupanje policije i pravosuđa prema žrtvama nasilja u obitelji*, u okviru opisa postupanja pravobraniteljice u slučajevima obiteljskog nasilja (str. 127) Vlada Republike Hrvatske ističe očitu omašku u navođenju članka 153. stavka 4. Kaznenog zakona (Narodne novine, br. 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17 i 118/18), umjesto navođenja članka 143. stavka 4. Kaznenog zakona kojim se određuje isključenje protupravnosti kod kaznenog djela neovlaštenog zvučnog snimanja i prisluškivanja.

Nadalje, u točki 2.1.6. *Postupanje centara za socijalnu skrb prema žrtvama nasilja u obitelji*, podtočki 2.1.6.1. *Zaključna razmatranja i preporuke* (str. 136) pravobraniteljica preporuča provođenje kontinuirane edukacije djelatnika/ica iz sustava socijalne skrbi, a vezano uz primjenu Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji i ostalih propisa iz područja zaštite od nasilja u obitelji. Slijedom navedene preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe kako nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku posebnu pažnju pridaje provođenju programa izobrazbe djelatnika sustava socijalne skrbi te donosi Godišnji plan stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi temeljem utvrđenih potreba i prioriteta. Ujedno nadležno Ministarstvo provodi i pojedinačna stručna usavršavanja prema pojedinačno utvrđenim potrebama. U pogledu problematike nasilja u obitelji, tijekom 2018. godine provedena je edukacija stručnih radnika centara za socijalnu skrb na temu „Nasilje u obitelji s naglaskom na nasilje nad starijim osobama i osobama s invaliditetom“. Svrha edukacije je unaprijeđenje zaštite osoba starije životne dobi i osoba s invaliditetom – žrtava obiteljskog nasilja u sustavu socijalne skrbi, a sadržajno je usmjerena na uzroke, vrste, dinamiku i posljedice nasilja u obitelji, pravnu regulativu – zakone, protokole, smjernice i primjenu u praksi, specifičnosti nasilja nad osobama starije životne dobi i osobama s invaliditetom, ulogu centra za socijalnu skrb u prevenciji i suzbijanju nasilja i zaštiti žrtava nasilja u obitelji, socijalna prava i usluge u zajednici - integrirani pristup u suzbijanju obiteljskog nasilja, međuresornu suradnju i dr. Nastavak predmetne edukacije planiran je i

tijekom 2019. godine. Nadalje, u rujnu 2018. godine povodom obilježavanja Nacionalnog dana borbe protiv nasilja nad ženama Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku je organiziralo i edukaciju na temu „*Unaprjeđenje međuresorne suradnje u zaštiti prava, prevenciji i suzbijanju nasilja u obitelji*“ namijenjenu članovima županijskih timova za postupanje u slučajevima nasilja u obitelji.

U okviru ove podtočke, pravobraniteljica (str. 137) dalje preporuča izradu novog Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji i upoznavanje svih nadležnih tijela sa istim te primjenu senzibiliziranog pristupa imajući u vidu i povijest obiteljskog nasilja, odnosno cjelokupnu kronologiju obiteljskih odnosa, prilikom postupanja sa žrtvama obiteljskog nasilja. Slijedom navedenih preporuka Vlada Republike Hrvatske ističe da je nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kao stručni nositelj, imenovalo Radnu skupinu za izradu Protokola za postupanje u slučaju nasilja u obitelji, koju čine predstavnici nadležnih ministarstava te organizacija civilnog društva. Novim protokolom osigurava se integrirani pristup uz međuresorno djelovanje svih dionika koji sudjeluju u zaštiti žrtava nasilja, uz naglasak na prevenciju i tretman počinitelja nasilja radi modifikacije ponašanja i stereotipnih uvjerenja koja pridonose nasilnom ponašanju. Sukladno važećim zakonskim propisima, Protokol među ostalim propisuje da postupke u vezi s nasiljem u obitelji treba provoditi žurno, bez odgode, uvažavajući prava žrtve i s osobitim senzibilitetom za žene, djecu, osobe s invaliditetom i starije osobe kao žrtve nasilja u obitelji. Tekst Protokola usuglašen je s nadležnim ministarstvima i u razdoblju od 22. ožujka do 21. travnja 2019. godine bio je dostupan svim zainteresiranim osobama na Središnjem državnom portalu e-savjetovanja. Nakon što Vlada Republike Hrvatske usvoji Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji, isti će biti dostavljen svim nadležnim tijelima i ustanovama te objavljen na mrežnim stranicama nadležnih ministarstava.

U okviru točke 2.1.7. *Zaključno razmatranje i preporuke* (str. 137 i 138) pravobraniteljica sukladno odredbama članaka 12., 16. i 29. Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, među ostalim, preporuča uskladiti domaći zakonodavni okvir s odredbama Konvencije, ustrojiti posebne stručne timove (npr. pri nadležnim centrima za socijalnu skrb) koji bi se bavili ranom prevencijom nasilja, odnosno koji bi se bavili pružanjem dugotrajne i stručne pomoći pri rješavanju obiteljskih konflikata koji nemaju karakter ozbiljnog nasilničkog ponašanja i koji bi bili na raspolaganju obiteljima za terapijski rad na unaprjeđenju obiteljskih odnosa i prije nego dođe do ozbiljnih nasilničkih situacija te ustrojiti Službe za podršku žrtvama i svjedocima na svim sudovima u Hrvatskoj na kojima još nisu osnovane.

Slijedom danih preporuka Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zakon o potvrđivanju Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji Hrvatski sabor donio na sjednici 13. travnja 2018. godine, a Konvencija je u odnosu na Republiku Hrvatsku stupila na snagu 1. listopada 2018. godine. Nadalje, Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji, za razdoblje 2017. do 2022. godine čiji je koordinator provedbe Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, usklađena je s odredbama Konvencije Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja u obitelji i nasilja nad ženama te se svaka mjera predmetne Nacionalne strategije temelji na jednom ili više članaka Konvencije. Vezano uz preporuku da se pri centrima za socijalnu skrb ustroje posebni stručni timovi koji bi se bavili prevencijom nasilja Vlada Republike Hrvatske ističe da su pri centrima za socijalnu skrb ustrojene stručne cjeline za djecu, mlade i obitelj, u kojima djeluju interdisciplinarni stručni timovi koji postupaju i za slučajeve nasilja u obitelji. Zakonom o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17 i 130/17) propisana

je mogućnost priznavanja socijalne usluge obiteljske medijacije, kojom se od strane licenciranih obiteljskih medijatora pruža pomoć u rješavanju obiteljskih konflikata. Obiteljski centri kao podružnice/odjeli centara za socijalnu skrb u sjedištu Županije, provode različite preventivne programe za obitelj, djecu i mlade te pružaju savjetodavnu i terapijsku pomoć obiteljima u riziku.

Ujedno, vezano uz preporuku da se na svim sudovima u Hrvatskoj, na kojima još nisu osnovane, ustroje Službe za podršku žrtvama i svjedocima, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Zaključkom Vlade, od 3. siječnja 2019. godine, prihvaćen Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2020. godine. Mjerom 1.2.2. Osnivanje odjela za podršku žrtvama i svjedocima na svim županijskim sudovima i jačanje kapaciteta postojećih odjela za podršku planirano je osnivanje novih odjela za podršku žrtvama i svjedocima na svim županijskim sudovima te općinskim sudovima kao i dodatno zapošljavanje službenika u postojećim odjelima. Za nove službenike će se organizirati i provesti sveobuhvatne edukacije, a financijska sredstva predviđena su u okviru aktivnosti Ministarstva pravosuđa.

Nadalje, u okviru dijela 2.2. *Drugi oblici nasilja*, točke 2.2.2. *Zaključno razmatranje i preporuke*, pravobraniteljica ukazuje na potrebu izmjena i dopuna odredbe članka 8. stavka 1. Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji na način da se navedena odredba primjenjuje i na osobe koje se nalaze u intimnim sadašnjim i bivšim partnerskim odnosima te proširenje definicije „bliskih osoba“ u Kaznenom zakonu na način da se bliskim osobama smatraju partneri/ce bez obzira žive li u zajedničkom kućanstvu (str. 146). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da su Kazneni zakon i Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji usklađeni s konvencijskim pravom. Naime, krug osoba na koje se odnosi Zakon o zaštiti od nasilja u obitelji istovjetan je krugu osoba kojima Kazneni zakon kao članovima obitelji ili bliskim osobama pruža dodatnu zaštitu u slučaju počinjenja kaznenih djela vezanih uz nasilje u obitelji (kaznena djela nasilja u obitelji, tjelesne ozljede, teške tjelesne ozljede, osobito teške tjelesne ozljede, prisile i prijetnje) u vidu progona po službenoj dužnosti i/ili kvalificiranih oblika pojedinih kaznenih djela. Ovakvo je određenje u skladu s definicijom nasilja u obitelji u članku 41. stavku 3. Konvencije koji se odnosi na „nasilje intimnih partnera između sadašnjih ili bivših bračnih ili izvanbračnih partnera te međugeneracijsko nasilje koje se obično pojavljuje između roditelja i djece“. Kada se govori o obiteljskom nasilju kao nasilju intimnih partnera ono se isključivo odnosi na nasilje između sadašnjih ili bivših bračnih drugova, kao i sadašnjih ili bivših izvanbračnih drugova odnosno životnih partnera ili neformalnih životnih partnera. Odredbe Zakona o zaštiti od nasilja u obitelji primjenjivat će se na odnose između bračnih i izvanbračnih i istospolnih partnera, kako sadašnjih tako i bivših, a povrh toga i na odnose osoba koje iako nisu u navedenim kategorijama, imaju zajedničko dijete, te onih osoba koje žive u zajedničkom kućanstvu. Ovim Zakonom štite se sve one osobe koje su bračni ili izvanbračni ili istospolni partneri, ali i osobe koje su povezane činjenicom da imaju zajedničko dijete iako nisu biti su bili u statusu bračnih, izvanbračnih odnosno istospolnih partnera, kao i one osobe koje, iako nisu u tom odnosu, žive u zajedničkom kućanstvu. Radi se o osobama koje su u nekom obliku (formalne ili neformalne) zajednice ili kod kojih takva zajednica ne postoji ili je prestala postojati, ali su zbog drugih okolnosti (kao što je zajedničko dijete, nerazriješeni imovinsko-pravni odnosi nakon razvoda braka ili raskida izvanbračne zajednice, činjenica suživota u istom stambenom objektu) neraskidivo povezani ili neovisno o svojoj slobodnoj volji upravljani jedno prema drugome. Smisao ove odredbe je i zaštititi osobe koje su u nekom obliku odnosa u kojem postoji formalna zajednica ili neki oblik zajedničkog kućanstva ili između kojih postoji neki oblik barem povremenog kontakta, a koji ostvaruju neovisno o svojoj volji (susreti na ročištima u parnici za razvod braka, prilikom susreta s djecom i sl.). Sve druge osobe imat će

odgovarajuću zaštitu za slučaj nasilja prema općim propisima. To ne znači da navedene žrtve ostaju nezaštićene. Naime, ukoliko bi se radilo o intenzitetu protupravnog djelovanja nasilnika koje odgovara prekršaju, sankcioniranje je propisano u Zakonu o ravnopravnosti spolova i Zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira (Narodne novine, br. 5/90, 30/90, 47/90 i 29/94). Međutim, ukoliko bi se radilo o ustrajnom nastojanju nasilnika da uspostavi kontakt koji žrtva odbija, ostvarili bi se elementi kaznenog djela nametljivog ponašanja iz članka 140. Kaznenog zakona. Ako bi se pak radilo o slučaju u kojem nije samo došlo do neželjenog kontakta, u slučaju verbalnog ili fizičkog nasilja, žrtva će imati adekvatnu zaštitu prema Kaznenom zakonu (kaznena djela prisile, prijetnje, tjelesne ozljede, protupravno lišenje slobode i drugo).

U okviru dijela 2.3 *Roditeljska skrb s opisima slučaja*, točki 2.3.3. *Zaključna razmatranja i preporuke* (str. 163) pravobraniteljica ističe da i dalje postoji načelno dobra praksa centara za socijalnu skrb prilikom postupanja u predmetima koji se odnose na roditeljsku skrb te je po tom pitanju i tijekom ovog izvještajnog razdoblja nastavljen pozitivan trend iz ranijih izvještajnih razdoblja. Pravobraniteljica u cilju daljnjeg nastavka pozitivnih trendova na području roditeljske skrbi preporuča provođenje daljnjih edukacija djelatnika/ica iz sustava socijalne skrbi, a vezano uz provedbu načela ravnopravnosti spolova na području roditeljske skrbi te kontinuirano promoviranje načela ravnopravnog roditeljstva te uklanjanje svih oblika nejednakosti unutar obitelji.

Slijedom navedene preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe da nadležno Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kontinuirano proaktivno pristupa problematici ravnopravnog odnosa prema korisnicima usluga centra za socijalnu skrb u svim segmentima rada centra pa tako i u vrlo osjetljivom dijelu obiteljsko-pravnih odnosa. U tom cilju organiziraju se edukacije koje unapređuju vještine stručnih radnika zaposlenih u centrima za socijalnu skrb pa je tako tijekom 2019. godine predviđena edukacija određenog broja stručnjaka iz obiteljske medijacije kako bi unapređenjem svojih stručnih kompetencija, među ostalim, doprinijeli suzbijanju bilo kakvog oblika diskriminacije pa tako i one po spolu. Poštujući prije svega pravo djeteta da u svom životu ima prisutna oba roditelja, ukoliko za to ne postoji zapreka, obiteljski medijatori rade na uspostavljanju dogovora između roditelja u cilju zaštite prava i interesa djeteta. Roditeljska skrb je zajednička, bez obzira žive li roditelji zajedno ili odvojeno. Odlukom suda o razvodu braka, odlučuje se o roditeljskoj skrbi, s kojim roditeljem će dijete živjeti, održavanju osobnih odnosa i uzdržavanju djeteta te moguće drugim važnim pojedinim pitanjima iz sadržaja roditeljske skrbi. Iznimno, jedan roditelj samostalno izvršava roditeljsku skrb samo temeljem sudske odluke, u potpunosti, djelomično ili u odnosu na pojedino bitno pitanje iz sadržaja roditeljske skrbi. Prije pokretanja postupka na sudu za razvod braka, bračni drugovi koji imaju zajedničku maloljetnu djecu dužni su sudjelovati u postupku obveznog savjetovanja, koje provodi centar za socijalnu skrb. Obvezno savjetovanje provodi se i prije pokretanja ostalih obiteljskih sudskih postupaka u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi. Svrha obveznog savjetovanja je upućivanje roditelja u dobrobit djeteta prilikom donošenja odluka u brakorazvodnom sporu ili drugom sporu u kojem se odlučuje o roditeljskoj skrbi, izradi plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi te pružanje stručne pomoći u sastavljanju plana kao i upoznavanje s mogućnosti obiteljske medijacije radi postizanja sporazuma. Najvažniji cilj obveznog savjetovanja je postizanje sporazuma roditelja o roditeljskoj skrbi donošenjem plana o roditeljskoj skrbi, čiji je sadržaj propisan Zakonom. Kod donošenja odluke o roditeljskoj skrbi, u parnici za razvod braka ili drugom sudskom postupku u vezi s ostvarivanjem roditeljske skrbi, sud će uvažiti sporazum roditelja, ako je on u skladu s dobrobiti djeteta. U slučaju nepostizanja sporazuma, sud odlučuje o roditeljskoj skrbi, imenuje djetetu posebnog skrbnika koji će zastupati dijete u sudskom postupku te utvrđuje mišljenje

djeteta. Kod donošenja odluke o roditeljskoj skrbi sud će uvažiti sporazum roditelja iz plana o zajedničkoj roditeljskoj skrbi, ako je on u skladu s dobrobiti djeteta. Pri donošenju odluke s kim će dijete živjeti, ukoliko nema sporazuma roditelja, sud će uzeti u obzir koji je roditelj u većoj mjeri izvršavao sadržaje roditelje skrbi, spremnosti roditelja da dijete živi s njim, spremnosti roditelja na suradnju s roditeljem s kojim dijete ne živi, osobnosti roditelja te mišljenje djeteta. Sud može zatražiti stručno mišljenje i prijedlog centra za socijalnu skrb te može zatražiti provođenje vještačenja.

U postupanju nadležna tijela (sudovi i centri za socijalnu skrb) dužni su postupati prema načelu ravnopravnosti žene i muškarca (članak 3. Obiteljskog zakona). Žena i muškarac imaju međusobno jednaka prava i dužnosti u svim obiteljsko-pravnim odnosima, a posebno u odnosu na roditeljsku skrb. Prema Godišnjem statističkom izvješću Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, tijekom 2016. godine provedeno je 7.117 obveznih savjetovanja u kojima je postignuto 4.709 sporazuma o planu o zajedničkoj roditeljskoj, tijekom 2017. godine provedeno je 8.475 obveznih savjetovanja, a postignuto je 6.053 sporazuma. Iz navedenog proizlazi da se većina odluka o roditeljskoj skrbi donosi na temelju sporazuma roditelja.

Tijekom 2016. godine centri za socijalnu skrb, na zahtjev suda dostavili su ukupno 2.125 stručnih mišljenja i prijedloga sudu, od toga za 1.733 prijedloga da dijete/djeca živi s majkom (od kojih 1.159 u skladu sa sporazumom roditelja) te 392 prijedloga da dijete/djeca žive s ocem (od kojih 181 u skladu sa sporazumom roditelja). Tijekom 2017. godine centri za socijalnu skrb su na zahtjev suda dostavili ukupno 2.107 stručnih mišljenja i prijedloga sudu, od toga za 1.674 prijedloga da dijete/djeca živi s majkom (od kojih 1.134 u skladu sa sporazumom roditelja) te 483 prijedloga da dijete/djeca žive s ocem (od kojih 176 u skladu sa sporazumom roditelja). Kako bi djeca snosila što manje posljedice prekida bračne ili izvanbračne zajednice nužno je poticati sporazumno donošenje odluka koje se odnose na djecu i poticati ravnopravno roditeljstvo kako bi dijete imalo prilike i mogućnosti biti sa oba roditelja neometano konfliktima istih. Uvažavajući zahtjevnost rada sa obiteljima, Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku kontinuirano omogućava organizaciju supervizijskih grupa na terenu, kako bi stručnjaci koji rade sa tako zahtjevnom problematikom imali stručnu podršku, a u cilju što kvalitetnijeg rada sa roditeljima i djecom koji prolaze transformaciju obitelji kroz razvod ili prekid izvanbračne zajednice. Također, Obiteljski centri kao podružnice/odjeli centara za socijalnu skrb provode različite preventivne programe za obitelj, djecu i mlade, te pružaju savjetodavnu i terapijsku pomoć obiteljima u riziku.

U okviru dijela 2.4. *Provedba Nacionalne strategije zaštite od nasilja u obitelji 2017. do 2022.*, točke 2.4.1. *Provedba u 2018. – općenito* (str. 164) pravobraniteljica navodi kako Nacionalna strategija ima ukupno 35 mjera raspoređenih po 7 područja djelovanja te za svako područje ističe ukupan broj mjera. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe kako Nacionalna strategija zaštite od nasilja u obitelji ima ukupno 33 mjere raspoređene po 7 područja te da područje Izobrazba stručnjaka/inja koji rade u području zaštite od nasilja u obitelji sadrži tri mjere, a ne pet kako je navedeno u Izvješću.

Nadalje, u točki 2.4.4. *Zaključno razmatranje i preporuke* pravobraniteljica, među ostalim, preporuča uspostavu bolje umreženosti unutar različitih službi, dostavu i razmjenu podataka radi ranog otkrivanja rizika u obitelji (str. 189). Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da su 2108. godine uoči Međunarodnog dana borbe protiv nasilja nad ženama, ministri nadležni za poslove obitelji i socijalne skrbi, zdravstva, pravosuđa, obrazovanja, policije, uprave te vanjskih i europskih poslova potpisali Sporazum o međuresornoj suradnji u području sprečavanja i borbe protiv nasilja nad ženama i nasilja u

obitelji. Temeljem Sporazuma osnovan je Nacionalni tim za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji kojeg čine ministri potpisnici Sporazuma, glavni državni odvjetnik Republike Hrvatske, suci Vrhovnog i Visokog prekršajnog suda Republike Hrvatske te dvije predstavnice organizacija civilnog društva koje programski djeluju u cilju zaštite žrtava nasilja. Nadalje, u županijama su osnovani i županijski timovi za sprečavanje i borbu protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji, a čine ih djelatnici sustava socijalne skrbi, policije, zdravstva, pravosudnih tijela, ureda državne uprave u županijama i Grada Zagreba u čijoj su nadležnosti poslovi iz područja obrazovanja te predstavnici organizacija civilnog društva koje se aktivno bave pružanjem pomoći i podrške žrtvama nasilja nad ženama i nasilja u obitelji. Zadaća županijskih timova, među ostalim, je međuresornom suradnjom unaprjeđivati sustav zaštite od nasilja nad ženama i nasilja u obitelji u lokalnoj zajednici čime se daje doprinos prevenciji novih slučajeva nasilja.

Vlada Republike Hrvatske ukazuje na uočene nepravilnosti vezane uz izraze koji se odnose na lokalnu i područnu (regionalnu) samoupravu, a koji su netočno navedeni u točki 2.4.2. *Stambeno zbrinjavanje* (str. 176) i dijelu 2.5. *Provedba Protokola o postupanju u slučaju nasilja u obitelji*, točki 2.5.3. *Aktivnosti povjerenstava za ravnopravnost spolova* (str. 196, fusnota 281). Navedeno se odnosi na termine, primjerice „jedinice lokalne uprave i područne (regionalne) samouprave (str. 176) i „jedinice lokalne i regionalne samouprave“ (str. 196., fusnota 281.) koji nisu u skladu sa Zakonom o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi (Narodne novine, br. 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13 – pročišćeni tekst, 137/15 – ispravak i 123/17). Predmetnim Zakonom uređuju se jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i njihova tijela te preporučamo koristiti propisanu zakonsku terminologiju.

U dijelu 2.6. *EU projekt „Izgradnja učinkovitije zaštite: Promjena sustava za boru protiv nasilja prema ženama“* (str. 199) pravobraniteljica ističe da će, nakon provedene kvalitativne, dubinske analize u 2019. godini, uslijediti završna faza projekta, odnosno edukacija ciljanih skupina (sudaca/tkinja prekršajnih sudova). Vezano uz navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je zadnjim izmjenama Zakona o sudovima (koje su stupile na snagu 1. siječnja 2019. godine) izvršen preustroj mreže sudova spajanjem prekršajnih i općinskih sudova, te su prekršajni sudovi ukinuti.

Nadalje, vezano uz navod u području 3. *Spolne i rodne manjine*, dijelu 3.1. *Pravna osnova i ocjena stanja*, točki 3.1.2. *Fizički integritet i kaznena djela motivirana mržnjom* (str. 206) prema kojem je zločin iz mržnje propisan odredbom članka 87. stavka 2. Kaznenog zakona, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je definicija zločina iz mržnje propisana člankom 87. stavkom 21. Kaznenog zakona. Ujedno, vezano uz navod da je zločin iz mržnje propisan kao otegotna okolnost koja postoji kad je neko kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe, Vlada Republike Hrvatske ističe da je zločin iz mržnje kao kazneno djelo počinjeno zbog rasne pripadnosti boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe te da će se takvo postupanje uzeti kao otegotna okolnost ako ovim Zakonom nije izričito propisano teže kažnjavanje.

U području 4. *Rizici višestruke diskriminacije i posebno osjetljive društvene skupine*, dijelu 4.2. *Žene s invaliditetom* pravobraniteljica navodi statističke podatke o korisnicima mjere potpore za samozapošljavanje (str. 222). U odnosu na navedeno, Vlada Republike Hrvatske ističe točne podatke o korisnicima mjere potpore za samozapošljavanje

koju je tijekom 2018. godine koristilo ukupno 40 osoba s invaliditetom, od kojih 32 muškarca (80%) i 8 žena (20%), dok su 2017. godine navedenu mjeru koristile ukupno 24 osobe s invaliditetom, od kojih 18 muškaraca (75%) i 6 žena (25%). Navedeno ukazuje na povećanje broja samozaposlenih osoba s invaliditetom za 66,67% te na povećanje broja samozaposlenih žena s invaliditetom (za 33,3%).

Nadalje, u dijelu 4.3. *Žene pripadnice nacionalnih manjina*, točki 4.3.1. *Aktivnosti usmjerene na poboljšanje položaja žena nacionalnih manjina* (str. 228 - 232) Vlada Republike Hrvatske navodi da, iako tijekom 2018. godine nisu poduzimane aktivnosti specifično usmjerene ženama pripadnicama nacionalnih manjina, Ured za ljudska prava i prava nacionalnih manjina priredio je sažetak operacija za projekt „Ispunjavanje preduvjeta za učinkovite manjinske politike - FAZA I“, koji će se financirati sredstvima Europskog socijalnog fonda te je usmjeren na romsku nacionalnu manjinu. Predviđeno trajanje projekta je 3 godine, a ukupna vrijednost oko 11.000.000,00 kuna. Jedan od specifičnih ciljeva operacije je podizanje svijesti javnosti kao i pripadnika romske nacionalne manjine o važnosti predškolskog odgoja i obrazovanja, potrebi prevencije ispadanja iz srednjoškolskog obrazovanja te nepovoljnom položaju žena, djece i mladih pripadnika romske nacionalne manjine. U okviru ovog specifičnog cilja planirana je, među ostalim, i izrada publikacije o specifičnostima položaja djece, žena i mladih pripadnika romske nacionalne manjine u Republici Hrvatskoj, izrada kratkog dokumentarnog filma te priprema i prezentacija kratkog dokumentarnog filma o uspješnim Romkinjama kao i organizacija nacionalne konferencije s ciljem prezentacije rezultata analize o specifičnostima položaja djece, žena i mladih pripadnika romske nacionalne manjine.

Nadalje, u odnosu na tekst vezan uz edukaciju za djelatnike/ce iz područja socijalne skrbi po nazivom „Integrirani pristup socijalnom uključivanju Roma u Hrvatskoj“, koja je održana dana 14. i 15. studenog 2018. godine Vlada Republike Hrvatske ističe da je na istoj sudjelovala i predstavica Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, te podržala predavanje na temu „Doprinos Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina provedbi Nacionalne strategije za uključivanje Roma“, u okviru koje su prezentirani i glavni nalazi istraživanja baznih podataka, provedenog u okviru projekta IPA2012 „Prikupljanje i praćenje baznih podataka za učinkovitu provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma“. Vlada Republike Hrvatske pritom ističe da je istraživanje koje se u Izvješću navodi kao „istraživanje Centra za mirovne studije“ rezultat projekta IPA2012 „Prikupljanje i praćenje baznih podataka za učinkovitu provedbu Nacionalne strategije za uključivanje Roma“ koji je u korist Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina provodio konzorcij ugovaratelja Ecorys Hrvatska d.o.o. i Centar za mirovne studije, a rezultati istraživanja objavljeni su u publikaciji „Uključivanje Roma u Hrvatsko društvo: istraživanje baznih podataka“. Projekt je izrađen i prijavljen od strane Ureda za ljudska prava i prava nacionalnih manjina, ukupne vrijednosti 467.489,29 eura, dok je nacionalno sufinanciranje osigurano na poziciji Ureda iznosilo 10% iznosa. Ista primjedba se odnosi i na točku 4.3.3. *Zaključno razmatranje i preporuke* (str. 233).

U dijelu 4.5. *Prostitucija*, točki 4.5.1. *Zaključno razmatranje i preporuka* pravobraniteljica preporuča potpunu dekriminalizaciju osoba koje se odaju prostituciji i dosljedno sankcioniranje kupaca tih usluga (str. 239). Slijedom navedene preporuke, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na činjenicu da je kažnjavanje osoba koje se odaju prostituciji propisano odredbom članka 12. Zakona o prekršajima protiv javnog reda i mira, koji je u nadležnosti Ministarstva unutarnjih poslova. Kazneni zakon u članku 157. stavku 2. inkriminira korištenje spolnih usluga uz naplatu, ukoliko korisnik zna ili je morao ili mogao znati za okolnosti (uporaba sile, prijetnje, obmane, prijevare, zlouporabe ovlasti ili teškog položaja ili

odnosa zavisnosti) pod kojim se dotična osoba bavi prostitucijom.

Vežano uz preporuke u okviru dijela 4.6. *Źrtve trgovanja ljudima, posebice ženama i djecom* koje se odnose na što skorije usvajanje Protokola o integraciji/reintegraciji Źrtava trgovanja ljudima te primjenu rodno senzibilnog pristupa prilikom postupanja sa Źrtvama trgovanja ljudima (str. 242), Vlada Republike Hrvatske ističe da je zakljućkom sa sjednice od 28. veljaće 2019. godine usvojen novi Protokol za integraciju/reintegraciju Źrtava trgovanja ljudima, koji je stupio na snagu 1. travnja 2019. godine. Ujedno, od 7. rujna 2017. godine na snazi je novi Protokol za identifikaciju, pomoć i zaštitu Źrtava trgovanja ljudima kao i Protokol o postupanju pri dobrovoljnom povratku Źrtava trgovanja ljudima. Svi navedeni protokoli međusobno se nadopunjavaju i primjenjuju rodno senzibilni pristup, vodeći računa i o posebnim interesima djeteta. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je odredbom članka 43.a, stavka 1. Zakona o kaznenom postupku propisano da će prije ispitivanja Źrtve, tijelo koje provodi ispitivanje u suradnji s tijelima, organizacijama ili ustanovama za pomoć i podršku Źrtvama kaznenih djela provesti pojedinaćnu procjenu Źrtve, koja na odgovarajući naćin osobito uključuje i Źrtve trgovanja ljudima. Zakljućno, odredbom članka 44. stavka 4. Zakona o kaznenom postupku propisano je da Źrtva kaznenog djela protiv spolne slobode i Źrtva kaznenog djela trgovanja ljudima ima, uz opći katalog prava Źrtava i poseban katalog prava, među kojima u kontekstu predmetne preporuke, Vlada Republike Hrvatske ukazuje na pravo Źrtve trgovanja ljudima da je u policiji i državnom odvjetništvu ispituje osoba istog spola te da je, ako je to moguće, u slućaju ponovnog ispitivanja ispituje ta ista osoba.

Vežano uz navode pravobraniteljice u okviru područja 5. *Područje obrazovanja*, a koji se odnose na kurikularnu reformu (str. 243 – 254) Vlada Republike Hrvatske ističe da su, u okviru Cjelovite kurikularne reforme za rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje, objavljeni kurikulumi međupredmetnih tema: Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj, Osobni i socijalni razvoj, Poduzetništvu, Ućiti kako ućiti, Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije, Zdravlje (Narodne novine, br. 7/19 i 10/19) ćime se prate smjernice Generalnog tajništva za obrazovanje, mlade, sport i kulturu Europske komisije na području unaprjeđivanja građanskih kompetencija ućenika osnovnih i srednjih škola. U okviru Cjelovite kurikularne reforme za rani i predškolski, osnovnoškolski i srednjoškolski odgoj i obrazovanje planirani koncept provedbe sadržaja/aktivnosti vezanih uz razvoj građanskih kompetencija, planiran od početka rada na reformskim procesima i razvoju kurikularnih dokumenata, planiran je po modelu međupredmetne provedbe. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske napominje i kako prema najnovijim rezultatima Education and Training Monitora 2018. i istraživanju provedenom na uzorku od 53.000 ućenika u 14 država/teritorija ćlanica Europske unije hrvatski ućenici postižu rezultate po području građanskih kompetencija na razini država koje pripadaju u kategoriju ućenika s višom razinom građanskih kompetencija (dostupno na sljedećoj poveznici: <https://ec.europa.eu/education/sites/education/files/document-library-docs/volume-2-2018-education-and-training-monitor-country-analysis.pdf>). Vežano uz preporuke pravobraniteljice u ovom području (str. 255), Vlada Republike Hrvatske ističe da će tijekom kurikularne reforme posebna paŹnja biti posvećena unaprjeđivanju profesionalnih kompetencija za provedbu građanskog odgoja i obrazovanja, pripreme stručnih materijala i uklanjanja rodnih stereotipa u obrazovnim materijalima. Ujedno, u kurikulumima međupredmetnih tema pratit će se smjernice Generalnog tajništva za obrazovanje, mlade, sport i kulturu Europske komisije u ćilju unaprjeđivanja građanskih kompetencija ućenika osnovnih i srednjih škola.

Nadalje, u okviru područja 7. *Područje političke participacije*, dijela 7.1. *Spolne kvote i provedba prekršajnih sankcija nakon lokalnih izbora 2017. – analiza*, točke 7.1.2. *Analiza samostalno prikupljenih podataka* (str. 288) navedeno je da pojedini kontakt-podaci iz Registra političkih stranaka Ministarstva uprave nisu pouzdani, budući da pošiljke upućene na poštanske adrese iz Registra dio stranaka ne zaprima, i to iz razloga što je primatelj ili „nepoznat“ ili ne podiže pošiljku. Vezano uz ovaj navod u dijelu 7.6. *Zaključno razmatranje i preporuke* Ministarstvu uprave je dana preporuka da u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske, pored poštanskih adresa sjedišta političkih stranaka, uvrsti podatak o središnjoj adresi njihove elektroničke pošte. Ovu preporuku Vlada Republike Hrvatske smatra neprihvatljivom budući da podatak o adresi elektroničke pošte nije podatak koji se, sukladno Zakonu o političkim stankama (Narodne novine, br. 76/93, 111/96, 164/98 i 36/01) i Pravilniku o obrascima i načinu vođenja Registra političkih stranaka te obrascima i postupku prijave osnivanja i djelovanja ustrojstvenih oblika političkih stranaka (Narodne novine, br. 79/94 i 144/10), upisuje u Registar političkih stranaka Republike Hrvatske. Nadalje, ističemo da se sjedište i adresa sjedišta političkih stranaka upisuju u Registar ažurno, u skladu s prijavama političkih stranaka, a to što primatelji ne podižu pošiljke ne može biti razlog konstatacije u Izvješću da kontakt-podaci političkih stranaka u Registru nisu pouzdani. Međutim, prilikom eventualnih izmjena provedbenih propisa, navedena preporuka može biti razmatrana, pri čemu napominjemo da e-mail adresa političke stranke ne može biti nužni obvezujući podatak, već samo mogućnost.

Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ukazuje i na neke pogrešno navedene nazive državnih tijela, primjerice u području 7. *Područje političke participacije*, dijelu 7.1. *Spolne kvote i provedba prekršajnih sankcija nakon lokalnih izbora 2017. – analiza*, točki 7.1.1. *Nedostupnost podataka o provedbi prekršajnih sankcija* navedeno je Državno izborno povjerenstvo (str. 285) te je u poglavlju IV. *Zaključno razmatranje i preporuke* navedeno Ministarstvo demografije, mladih i socijalne politike (str. 370). Točni nazivi ovih tijela su Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske i Ministarstvo za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku.

Vezano uz navode pravobraniteljice u području 10. *Reproduktivno zdravlje*, dijelu 10. 2. *Pravo na legalno inducirani prekid trudnoće*, točki 10.2.2. *Istraživanje o dostupnosti zdravstvene usluge prekida trudnoće*, u kojem opisuje provedbu istraživanja pod nazivom „Istraživanje o praksi zdravstvenih ustanova u Hrvatskoj po pitanju osiguranja dostupnosti pobačaja“ kojim istražuje varijacije u omjerima spontanih, neostvarenih i legalno induciranih pobačaja u pojedinim zdravstvenim ustanovama u odnosu na nacionalni prosjek i odgovoru pojedinih ustanova, te uz navod da su „Podaci HZJZ-a pogrešni“ (str. 316), Vlada Republike Hrvatske ističe da su svi objavljeni podaci Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo prikupljeni izravno i isključivo iz navedenih zdravstvenih ustanova, a obrađeni i objavljeni na temelju 10. revizije Međunarodne klasifikacije bolesti, koja se trenutno koristi u Republici Hrvatskoj. Do eventualnih razlika može doći zbog nedostatnog i nekvalitetnog prijavljivanja iz samih zdravstvenih ustanova, ali i zbog potencijalno različitog načina obrade podataka te grupiranja dijagnoza u navedenim ustanovama. Vlada Republike Hrvatske pritom napominje da nadležno Ministarstvo zdravstva poduzima niz aktivnosti vezanih uz unaprjeđenje prava žene na prekid trudnoće na vlastiti zahtjev. Bolnice koje su ovlaštene za obavljanje postupaka prekida trudnoće, na zahtjev pacijentice su dužne osigurati obavljanje prekida trudnoće. Pravo na priziv savjesti u Republici Hrvatskoj utvrđeno je nizom zakona iz područja zdravstva, između ostalog i Zakonom o liječništvu (Narodne novine, br. 121/03 i 117/08) koji propisuje da se liječnik radi svojih etičkih, vjerskih ili moralnih nazora, odnosno uvjerenja ima pravo pozvati na priziv savjesti te odbiti provođenje dijagnostike, liječenja i rehabilitacije pacijenta,

ako se to ne kosi s pravilima struke te ako time ne uzrokuje trajne posljedice za zdravlje ili ne ugrozi život pacijenta. Ujedno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je nadležno Ministarstvo zdravstva bolnicama dodatno ukazalo na zakonsku obvezu prijave prekida trudnoće Hrvatskom zavodu za javno zdravstvo i obvezu kojom se doktori medicine koji su na specijalističkom usavršavanju iz ginekologije i opstetricije moraju pridržavati programa navedene specijalizacije, stjecati kompetencije, znanje i vještine te obaviti sve postupke i zahvate propisane programom specijalizacije. U cilju unaprjeđenja mjera vezanih uz reproduktivno zdravlje žena, Radna skupina za analizu pritužbi prikupljenih u akciji „Prekinimo šutnju“ je krajem 2018. godine donijela Prijedlog mjera za unaprjeđenje zdravstvene zaštite žena u kojem je istaknuto da svaka žena ima pravo na adekvatnu analgeziju i anesteziju, u skladu s medicinskom indikacijom. Dužnost je zdravstvenih radnika da svakoj ženi objasne mogućnosti različitih vrsta analgezije i anestezije, kao i njihove indikacije i kontraindikacije, sa svim prednostima i rizicima te prije provođenja istih, pacijentica mora potpisati informirani pristanak. Nadalje, vezano uz kontinuirano unaprjeđenje komunikacije zdravstvenih radnika prema pacijentima, nadležno Ministarstvo zdravstva je uputilo zdravstvenim ustanovama dopis o potrebi organizacije radionica, s ciljem jačanja komunikacijskih vještina zdravstvenog kadra kako bi se postigla što bolja razina suradnje i ojačalo povjerenje pacijenata, što je izuzetno bitno prilikom ostvarivanja zdravstvene zaštite te zdravstvene ustanove imaju obvezu o poduzetim aktivnostima povratno izvijestiti Ministarstvo zdravstva.

Nadalje, vezano uz navode pravobraniteljice u području *14. Zakoni i propisi – Inicijative pravobraniteljice*, dijelu *14.5. Zakon o obveznom zdravstvenom osiguranju* pravobraniteljica ističe kako je predložila izmjene članka 54. stavka 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju kako bi se ukinuli nepovoljni učinci koje pojam plaće iz predmetnog članka proizvodi za roditelje, prvenstveno majke koje su bile privremeno nesposobne za rad neposredno nakon korištenja roditeljskog dopusta (str. 355). Slijedom navedenoga Vlada Republike Hrvatske ističe da je člankom 54. stavkom 2. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, određeno da je plaća, na osnovi koje se utvrđuje osnovica za naknadu plaće, redovita mjesečna plaća osiguranika, utvrđena u skladu s odredbama propisa o radu te naknada plaće isplaćena za vrijeme odsutnosti s rada (godišnji odmor, plaćeni dopust i privremena nesposobnost) koja se isplaćuje na teret pravne ili fizičke osobe kod koje je osiguranik zaposlen. S tim u vezi, od strane pravobraniteljice isprva je predloženo da se pod plaću na osnovi koje se utvrđuje osnovica za naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad, uvrsti i naknadu plaće za vrijeme roditeljskog dopusta koja se isplaćuje na teret sredstava Zavoda te roditeljskog dopusta, koja se isplaćuje na teret sredstava državnog proračuna.

Slijedom navedenoga, potrebno je ukazati na različitu pravnu prirodu spomenutih naknada plaće. Naime, s jedne strane, postoji naknada plaće za vrijeme spriječenosti za rad zbog korištenja roditeljskog dopusta koja prava se odobravaju zaposlenom i samozaposlenom roditelju radi rođenja i brige o djetetu, a ista se isplaćuju na teret obveznog zdravstvenog osiguranja, odnosno iz državnog proračuna. S druge strane, plaća i naknada plaće koju je u obvezi isplatiti poslodavac isplaćuju se radnici, odnosno radniku, za obavljeni rad te u slučaju korištenja godišnjeg odmora, plaćenog dopusta, odnosno privremene nesposobnosti za rad u trajanju od prvih 42 dana, odnosno 7 dana. Također, izvori financiranja navedenih davanja radnici, odnosno radniku, su različiti (poslodavac, odnosno obvezno zdravstveno osiguranje i državni proračun). Nadalje, plaća i ostale spomenute naknade plaće koje isplaćuju poslodavac, podliježu obvezi obračuna obveznih doprinosa, uključujući doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje, dok se tijekom korištenja roditeljskog i roditeljskog dopusta korisnicima uplaćuje samo doprinos za mirovinsko osiguranje na temelju individualne

kapitalizirane štednje (II. stup), ali ne i doprinos za obvezno zdravstveno osiguranje. Podvođenje roditeljskih i roditeljskih naknada pod plaću, radi utvrđivanja prosječnog iznosa plaće od koje se određuje osnovica za naknadu plaće, podrazumijevalo bi izjednačavanje davanja radniku koja, po svojoj pravnoj prirodi nisu iste svrhe, niti istog izvora financiranja te ih ne prati jednak način obračuna i uplate doprinosa za obvezna osiguranja. Slijedom navedenog, Vlada Republike Hrvatske ističe da bi se predloženom izmjenom Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju dovelo do zadiranja u postojeći sustav, njegovog dubinskog mijenjanja te potencijalnog urušavanja. Također, jedno od temeljenih načela na kojima počiva obvezno zdravstveno osiguranje je, uz načelo solidarnosti i uzajamnosti, i načelo jednakosti, primjenom kojeg proizlazi da sve osigurane osobe, neovisno o svom spolu, ostvaruju prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja pod jednakim uvjetima. Međutim, osiguranje prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, uključujući pravo na naknadu plaće za vrijeme privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad, podrazumijeva i osiguranje sredstava za ta prava temeljem uplate, posebnim zakonom propisanih doprinosa za obvezno zdravstveno osiguranje. Ukoliko bi se isplate naknade plaće za vrijeme roditeljskog i roditeljskog dopusta podvele pod pojam plaće od koje se utvrđuje osnovica za naknadu plaće, a izostavile naknade plaće isplaćene za vrijeme korištenja privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad, uslijed drugih zakonsko utvrđenih razloga, diskriminirali bi se svi drugi korisnici koji u obračunskom razdoblju od šest mjeseci, utvrđenom člankom 54. stavkom 1. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, nisu imali minimalno dvije isplate od strane poslodavca jer njima navedene naknade plaće ne bi ulazile u osnovicu za naknadu plaće. S druge strane, uračunavanje naknada plaće za roditeljski i roditeljski dopust, ali i druge naknade, plaće nužno ne bi bilo odgovarajuće niti povoljnije za korisnike prava, bilo u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja, bilo u sustavu roditeljskih i roditeljskih potpora, jer bi definitivno u većini slučajeva utjecale na visinu naknade plaće, odnosno naknada plaće bi im bila manja nego što je prema sada važećem načinu obračunavanja. Vlada Republike Hrvatske dalje napominje da je nakon navedenog očitovanja Zavoda, na koji se pravobraniteljica poziva u svom Izvješću (str. 355), pravobraniteljica predložila da se u slučajevima korištenja prava na naknadu plaće tijekom privremene nesposobnosti/spriječenosti za rad, nakon korištenja roditeljskih i roditeljskih potpora (radi čega osiguranik/ica nema barem dvije isplate plaće, odnosno naknade plaće isplaćene od strane poslodavca u relevantnom šestomjesečnom obračunskom razdoblju) uzimaju u obzir plaće, odnosno naknade plaće isplaćene od strane poslodavca, a time uvrštene u potvrdu o plaći u razdoblju prije započinjanja roditeljske, odnosno roditeljske potpore. Nastavno na rečeno, Vlada Republike Hrvatske ističe da je člankom 81. Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja (Narodne novine, br. 49/14, 51/14, 11/15, 17/15, 123/16 i 129/17 – u daljnjem tekstu: Pravilnik) već regulirana slična situacija te se prilikom isplate naknade plaće osiguranici, odnosno osiguraniku, koja se isplaćuje na teret sredstava Zavoda, ide za isplatom naknade plaće u onoj visini koja je za njih najpovoljnija. Konkretno, u pojedinim situacijama ako bi se trebala izračunavati nova osnovica za naknadu plaće sukladno Zakonu o obveznom zdravstvenom osiguranju, kada se radi o naknadama plaće koje terete sredstva Zavoda za prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, omogućuje se primjena osnovice utvrđene za prethodnu privremenu nesposobnost, odnosno spriječenost za rad, ako je to za osiguranik/icu povoljnije. Navedeno se odnosi na slučajeve kada je privremena nesposobnost ponovno utvrđena u roku od najduže 30 kalendarskih dana od dana zaključenja prethodne privremene nesposobnosti i to zbog iste šifre bolesti prema međunarodnoj klasifikaciji bolesti i bolesnih stanja (u daljnjem tekstu: MKB) te kada je privremena nesposobnost ponovno utvrđena slijedećeg kalendarskog dana nakon zaključenja ranije utvrđene privremene nesposobnosti zbog istog uzroka privremene nesposobnosti, ali zbog druge šifre bolesti prema MKB-u. Pritom se pod uzrokom privremene nesposobnosti za rad podrazumijeva bolest neovisno o njezinoj šifri prema MKB-u te svaki drugi pojedinačni razlog

odsutnosti s rada za koji sukladno članku 39. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju osiguraniku pripada pravo na naknadu plaće. Međutim, osnovica za naknadu plaće utvrđuje se na isti način i u slučajevima kada je ponovno utvrđena privremena nesposobnost zbog korištenja roditeljnog dopusta, kao prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja na koji osiguranica nastupa neposredno (bez i jednog dana prekida) nakon korištenja privremene nesposobnosti zbog komplikacija u vezi s trudnoćom, nakon završetka, odnosno prekida roditeljskog dopusta ili dopusta radi njege djeteta s težim smetnjama u razvoju. U svim navedenim slučajevima, upravo radi zaštite osiguranica i osiguranika, naknada plaće se, iznimno od pravila, utvrđuje temeljem potvrde o plaći koja obuhvaća šestomjesečno razdoblje prije mjeseca započinjanja prethodne privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad, u slučajevima kako je prethodno objašnjeno. No, pritom je potrebno zadovoljiti propisane uvjete u pogledu uzroka privremene nesposobnosti za rad, odnosno dijagnoza bolesti te rokova u kojima nastupa „nova“ privremena nesposobnost/spriječenost za rad. Iz navedenoga proizlazi da prava iz obveznog zdravstvenog osiguranja, pa tako i pravo na naknadu plaće tijekom privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad, nisu isključiva prava majki i očeva – korisnika roditeljskih potpora, nego svih osiguranica i osiguranika, koja oni ostvaruju pod istim uvjetima i na isti način.

Nadalje, pravobraniteljica je preporučila izmjene članka 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju na način da se i vrijeme (odnosno staž) provedeno na stručnom osposobljavanju bez zasnivanja radnog odnosa pribraja u prethodno osiguranje odnosno u staž osiguranja koji se uračunava za stjecanje naknade plaće tijekom privremene nesposobnosti za rad zbog komplikacija u vezi s trudnoćom i porođajem (str. 355). Slijedom ove preporuke, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, Zavod za zdravstveno osiguranje obavijestio pravobraniteljicu kako je u slučaju prihvaćanja preporuke, potrebno svakako uzeti u obzir povećanje troškova, ali i na različitu pravnu prirodu staža ostvarenog tijekom stručnog osposobljavanja bez zasnivanja radnog odnosa, kao mjere aktivne politike zapošljavanja i staža osiguranja iz članka 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju, konkretno staža ostvarenog na temelju radnog odnosa, obavljanja gospodarske djelatnosti, odnosno profesionalne djelatnosti te temeljem primanja naknade plaće nakon njihova prestanka. Stručno osposobljavanje bez zasnivanja radnog odnosa nema pravne poveznice (u pogledu svrhe, novčane naknade polaznicima i doprinosa koje plaća Hrvatski zavod za zapošljavanje i dr.), niti se može poistovjetiti s radnim odnosom, odnosno obavljanjem gospodarske ili profesionalne djelatnosti, kao što se tijekom istoga ne može ostvariti pravo na naknadu plaće radi privremene nesposobnosti za rad prema propisima obveznog zdravstvenog osiguranja, iz čega proizlazi da se ono, po logici stvari, ne može uvrstiti u staž osiguranja iz članka 56. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju.

U dijelu 14.6. *Zakon o roditeljskim i roditeljskim potporama* ističe se prijedlog pravobraniteljice za izmjene Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama na način da bi se i poljoprivrednik, koji u Republici Hrvatskoj obavlja poljoprivrednu djelatnost kao jedino ili glavno zanimanje, ako je vlasnik, posjednik ili zakupac te nije obveznik poreza na dohodak ili poreza na dobit, trebao smatrati samozaposlenom osobom unatoč tome što ga i članak 7. stavak 1. točka 4. te s tim u vezi članak 27. stavak 1. Zakona o roditeljskim i roditeljskim potporama stavlja u kategoriju nezaposlenih korisnika. U tom smislu, Vlada Republike Hrvatske ističe da u sustavu obveznog zdravstvenog osiguranja, osobe zdravstveno osigurane po navedenoj osnovi, odnosno prema članku 7. stavku 1. točki 7. Zakona o obveznom zdravstvenom osiguranju nemaju pravo na naknadu plaće tijekom privremene nesposobnosti, odnosno spriječenosti za rad niti se smatraju zaposlenim osobama.

Nadalje u odnosu na navode pravobraniteljice u dijelu 14.13. *Protokol o postupanju u slučaju seksualnog nasilja* (str. 361) koji se odnosi na aktivno sudjelovanje pravobraniteljice na sastancima Radne skupine za izmjenu Protokola o postupanju u slučaju seksualnog nasilja kao njezine članice, Vlada Republike Hrvatske ističe kako je ažuriranje, odnosno izradu novog teksta Protokola inicirao Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske koji je i osnovao Radnu skupinu za njegovu izradu.

U dijelu Izvješća 14.16. *Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima 2018. – 2020.* (str. 363) pravobraniteljica navodi da je nadležnom tijelu uputila svoje primjedbe, prijedloge i komentare koji su se, osim na korištenje termina koji imaju rodno značenje, odnosili i na razmatranje mogućnosti propisivanja obaveze uravnotežene zastupljenosti žena i muškaraca na svim razinama tijela državne uprave, stručnih službi i ureda Vlade, kroz minimalni udio od 40% podzastupljenog spola u ukupnom broju osoba unutar određene razine ili kategorije. Ujedno, pravobraniteljica ističe i potrebu uvođenja obaveznih edukacija za nove službenike/ice odjela za podršku s posebnim osvrtom na problematiku zločina iz mržnje počinjenih zbog spolne orijentacije i/ili rodnog identiteta te navodi da do dana završetka pisanja Izvješća o radu pravobraniteljice za 2018. godinu, Nacrt prijedloga Akcijskog plana nije upućen u saborsku proceduru na raspravu i glasanje. Slijedom navedenoga, Vlada Republike Hrvatske ističe da je Akcijski plan za provedbu Nacionalne strategije razvoja sustava podrške žrtvama i svjedocima 2018. – 2020. prihvaćen Zaključkom Vlade od 3. siječnja 2019. godine. U okviru Akcijskog plana uvažene su primjedbe pravobraniteljice vezane za korištenje termina koji imaju rodno značenje te za potrebu provođenja obaveznih edukacija za nove službenike/ice odjela za podršku žrtvama i svjedocima. Naime, mjerom 1.2.2. Osnivanje odjela za podršku žrtvama i svjedocima na svim županijskim sudovima i jačanje kapaciteta postojećih odjela za podršku, predviđeno je da će se nakon osnivanja novih odjela za podršku žrtvama i svjedocima na svim županijskim sudovima te općinskim sudovima kao i zapošljavanja službenika u postojećim odjelima, za nove službenike organizirati i provesti sveobuhvatne edukacije.

Vežano uz poglavlje V. *Financijsko poslovanje* Vlada Republike Hrvatske primjećuje da je navedeno je kako je financijski plan za 2018. godinu iznosio 4.010.920,00 kuna, a izvršenje 3.602.815,99 kuna. Slijedom ovih navoda, Vlada Republike Hrvatske ističe da je, uvidom u podatke sustava Državne riznice utvrđeno kako su podaci o planiranim i utrošenim sredstvima Državnog proračuna Republike Hrvatske za 2018. godinu, vezani uz sredstva za rad Ureda, prikazani u predmetnom Izvješću u dijelu V. *Financijsko poslovanje* u skladu s podacima Ministarstva financija. Nadalje, vežano uz dostavljenu Izjavu o fiskalnoj odgovornosti za 2018. godinu i pripadajući Upitnik o fiskalnoj odgovornosti Vlada Republike Hrvatske napominje kako je člankom 12. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila (Narodne novine, br.78/11, 106/12, 130/13, 19/15 i 119/15) propisano da čelnici obveznika koji su izravno odgovorni Hrvatskom saboru dostavljaju navedenu dokumentaciju uz godišnje Izvješće o radu, radi provjere njihova sadržaja. Provjeru sadržaja Izjave o fiskalnoj odgovornosti i pripadajućeg Upitnika o fiskalnoj odgovornosti provodi Hrvatski sabor sukladno članku 12. stavku 3. Uredbe o sastavljanju i predaji Izjave o fiskalnoj odgovornosti i izvještaja o primjeni fiskalnih pravila.

Za svoje predstavnike, koje će u vezi s iznesenim mišljenjem biti nazočni na sjednicama Hrvatskoga sabora i njegovih radnih tijela, Vlada je odredila Nadu Murganić, ministricu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Mariju Pletikosu i Margaretu Maderić, državne tajnice u Ministarstvu za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, Željka Plazonića, dr. med. i Tomislava Dulibića, državne tajnike u Ministarstvu zdravstva, dr.

sc. Kristiana Turkalja i Juru Martinovića, državne tajnike u Ministarstvu pravosuđa, dr. sc. Maju Vučinić-Knežević i Ivicu Bošnjaka, pomoćnike ministrice za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, prof. dr. sc. prim. Vilija Beroša, dr. med., pomoćnika ministra zdravstva, te Vedranu Šimundžu Nikolić i Janu Špero, pomoćnice ministra pravosuđa.

PREDSJEDNIK

dr. sc. Andrej Plenković